

De protestgeneratie

Anneke Teunissen (1953)

Protestgeneratie, het begrip klinkt schreeuwerig. Zo van 'wij zijn overal tegen'. Of erger nog: wij waren overal tegen, alles moest anders, maar nu we zelf posities hebben veroverd, houden we anderen tegen. Het is dan ook een twijfelachtige eer om als lid van genoemde generatie een stukje te mogen schrijven. Toch voelde ik me meteen aangesproken toen het verzoek kwam als lid van de gewraakte generatie iets te schrijven. Want dat ik ervan ben, daaraan valt niet te ontkomen.

Omdat het 25 jaar geleden is dat we van de middelbare school in Lochem kwamen, hadden we onlangs een reünie van onze klas. Een hele klas 'protestgeneratie' bij elkaar. Het spatte er niet van af. Nu niet, maar destijds eigenlijk ook niet. We waren een rustige, serieuze klas. Wel vol eigenwijze meningen, maar zonder opstandig gedrag. De leraren hadden van ons niets te vrezen; we voerden geen acties voor of tegen wat dan ook. Die acties kwamen pas later, vertelde de rector, toen wij al van school waren. Die 'protestacties' kwamen dus kennelijk van de zogeheten 'verloren' generatie.

Maar er broeide wel wat. We lazen van alles: van Che Guevara, Marshall McLuhan, Sartre/De Beauvoir, over feminisme, anarchisme, anti-autoritaire opvoeding. We zagen veel: de hippies in Amerika, op de Dam en zelfs om de hoek op de Lochemse berg. We luisterden naar Bob Dylan, Jimi Hendrix en Janis Joplin. En sommigen van ons deden een beetje mee: een jointje, een minirok, lang haar, een eigen bandje. De verscheidenheid was evenwel groot: degene met de langste haren was helemaal niet links, terwijl de fanatieke PSP'er volstrekt 'burgerlijk' oogde.

Het veroveren van persoonlijke vrijheid stond centraal. Menig ouder had het er moeilijk mee. Terwijl het protest in de grote stad was gericht op het gezag in de buitenwereld, de 'regenten', beperkten wij ons tot het gezag in huiselijke kring. Zelfs de leraren lieten wij ongemoeid. Dat was overigens niet zo verwonderlijk, want de opstandige lectuur werd ons aangereikt door die leraren: de 'stille' generatie?

In de jaren zestig aanschouwden wij tieners 'het protest' enigszins van een afstand. In de jaren zeventig — op de universiteit — zat menigeen er middenin. We waren te jong geweest voor het Maagdenhuis, maar er was nog volop kans een bezetting mee te maken of op z'n minst te demonstreren.

Zelf stond ik te popelen om iets te doen, ik wilde niet langer aan de zijlijn staan. In Amsterdam gebeurde het: niet alleen de Maagdenhuisbezetting, maar ook acties van Provo en de Kabouters, demonstraties tegen de oorlog in Vietnam. Dus op naar de hoofdstad.

Het klimaat was inmiddels echter nogal ingrijpend veranderd. Het ludieke van de jaren zestig maakte plaats voor het serieuzere werk. Nu kwam dat wonderwel overeen met mijn eigen ontwikkeling, want op school had ik al afscheid genomen

van het anarchisme. Het anarchisme klonk prettig onschuldig, maar had uiteindelijk geen strategie tegen het ongebreideld zegevieren van het recht van de sterkste.

Stond in de tweede helft van de jaren zestig vrijheid het hoogst in het vaandel, begin jaren zeventig verschoof het accent razendsnel naar het gelijkheidsideaal. Het socialisme kwam in het vizier.

Zo kon het gebeuren dat ik niet alleen in de studentenbeweging en de vrouwenbeweging, maar ook in de CPN verzeild raakte. Het feminisme had me vanaf het eerste moment dat ik ervan hoorde sterk aangetrokken, simpelweg omdat het naadloos aansloot bij mijn eigen ervaringen. Meisjes mochten minder dan jongens, en ik vond het bijzonder onrechtvaardig dat mijn moeder zo weinig te vertellen had thuis, terwijl zij op de boerdrijf even hard werkte als mijn vader. De CPN lag heel wat minder voor de hand. Voor de Sovjet-Unie en andere zich communistisch noemende landen had ik geen enkele sympathie. Nu had de CPN daar iets op gevonden, officieel waren namelijk de banden met Moskou verbroken. En verder waren de CPN'ers in de studentenbeweging erg actief in het werven van leden. Na drie jaar ging ik voor de bijl, ondanks het feit dat ik wist wat er mis was met die club. Maar de CPN was de krachtige organisatie die zou kunnen dienen als motor voor maatschappijverandering. En aan het democratisch tekort gingen we wat doen. We zouden de CPN gaan vernieuwen.

Die geschiedenis is bekend. De studenten die de CPN binnenstroomden waren van harte welkom, als ze zich maar niet verbeeldde dat ze 'de juiste lijn' konden ombuigen. En in plaats van een 'lange mars door de instituties', werd het meer een lange mars door de CPN-bastions. Maar niet iedereen manoeuvreerde zichzelf in zo'n lastige positie. Van mijn klasgenoten ben ik de enige, onder mijn studiegenoten — het ging nota bene om politicologie in Amsterdam, de 'rode faculteit' — behoorde ik tot een kleine minderheid. En die minderheid bestond ook weer uit een mengeling van oprechte arbeideristen, *softe* revolutionairen en pragmatische *die-hards*.

Met de superlinkse klasgenoot die ook politicologie ging studeren in Amsterdam, liep het heel anders af. Na een half jaar al was deze zoon van een buschauffeur afgeknaapt. Hij werd bankemployé. Op de reünie bleek dat hij inmiddels was opgeklommen tot succesvol belegger. Met de gelijke kansen voor gelijkbegaafden is het wel goed gekomen, denk ik dan, maar dit terzijde.

Er was ook een 'protestleven' buiten de CPN. De meeste van mijn studiegenoten in Amsterdam liepen 'ongeorganiseerd' mee in demonstraties, zaten in een derde-wereldgroep en/of sloten zich aan bij andere politieke partijen. En het activistenleven kon ook uit minder-politieke bezigheden bestaan, zoals het uit de grond stampen van een winkel voor onbespoten spullen of het opzetten van een alternatieve theatergroep.

Voor mij was het 'actief zijn' haast een *must*. Ik herinner me dat ik teleurgesteld was dat mijn beste vriendin van de middelbare school in de jaren zeventig 'niets' deed, terwijl wij destijds nog samen de kritische leraar Anton Oskamp hadden geïnterviewd voor de schoolkrant. En dat ik een vriendje aan de dijk zette, omdat hij niet mee wilde naar een Chili-demonstratie.

Protest was in de jaren zeventig iets vanzelfsprekends. Uiteraard bestond niet de